

Numărul 9

Oradea-mare 29 febr. (13 mart.) 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Singuretatē.

*Lăsați-mi mie tot amarul,
Nu me 'ntrebați de-am suferit;
Dacă mi-am nimicuit altarul,
Icoanele de am pângărit.*

*Lăsați-me, — nu sânt de vină...
De vină sânt doi ochi căprui
Și luna cari ne-a dat lumină
Și lavța cea din brăduț.*

*De vină-ți vulturul din zare
Și fluturul înaripat
Și fericirea despre care,
La întunerec am visat.*

*De vină e acea scântēte
De viață și de nenoroc
Ce ți pusă-'n suflet de femele,
Cu dorul sfânt pe acelaș loc.*

*Lăsați-mi mie tot amarul,
Nu me 'ntrebați de-am suferit:
Căci ale mele a fost altarul
Și sfinții cari ți-am pângărit.*

Convorbiri de masă.

De Carmen Sylva.

Eră la prânzul de seară în sala de mâncare din Sinaia.

Încăperea e foarte frumoasă: Toată tapisată cu table de lemn de nuc închis, având patru ferestre colorate reprezentând viața cavalerilor și un plafond casetat. În fiecare casetă e prinsă o bucată de piele de aur veche veritabilă și de fiecare nod atârână ca un strop gata să pice, o lampă electrică, așa că toată încăperea pare luminată de sus, nici o lumină de pe masă nu neliniștește ochii și totuș totul plutește într'o temperată strălucire. În mijlocul mesei sare nașul castelului, Peleşul, în persoană, căci l-au adus prin țevi până aci și sare și dansează, când voești, ziua și noaptea. El șoptește împreună cu ceilalți la toate convorbirile, răcorește încăperea când e cald, iar basenul în care cade e de sticlă verde, cele mai adesea ori plin cu flori, ca și toată masa, care pare a continua în oglindă mica oglindă a apei și care face să se vadă de douē ori, toate florile ce zac în giurul ei și pe ea. Sânt garnituri de rose de alpi, apoi numai flori de câmp sau euzian și trollius, sau trandafiri, anemone sau mac în toate culorile și nuanțele. Îmi place, când o frumoasă armonie de culori infrumusețează masa, sau un singur fel de flori, sau dacă-s mai multe feluri, flori de acelea cari își șed bine una celeilalte. Foarte frumos este când toată masa e plină cu clopoței ce se inclină lin, sau când puțul săritor e acoperit de un drăguț chioșc de frunziș verde, par' că ar putea să se pumble sub el figuri de Tanagra. Eū am și umplut câte odată masa cu figuri de Tanagra ascunse în verdeață sau cu grupe din porțelan de Meissen. Câte-odată apare și numai floarea reginei cam grav și solem; dar foarte frumos. Toamna apar buruenile de tot soiul și frunzele roșii de viță și fagul în toate nuanțele în ghirlande groase, sau floarea soarelui cu tot soiul

Liliae.

de flori galbene foarte mici în toate nuanțele — după cum e și anotimpul.

Nu-mi place să mânânc și nu mânânc mult — cele mai adesea ceva din poame și cel mult pâine și de aceea voi să am o desfătare pentru ochi pe când se mânâncă. Desfătarea pentru ochi se întinde și asupra acelor cari sed în giurul mesei: fete frumoase în costum național, printre cari princesa cu copiii ei contribuie mult la înfrumusețare. Seara copiii nu vin. La această oră ei dorm în pat. Noi inse venim atunci de la musică, încă plini de gânduri frumoase și voim să ne odihnim de munca zilei atât de lungă. Ziua mea în deosebi e lungă, de oare-ce adesea încep a lucra la trei ore dimineață. De aceea îmi plac la masă convorbirile vesele, la cari tinerii musicanți contribuie cu prisosință spunând tot felul de glume și povești, cari smulg câte-odată chiar și serioasei fețe a regelui un zimbet.

Astfel într'o seară cineva ridică cestiunea că ce ar face fiecare, dacă ar avea miliarde, de oare-ce milioanele trec astăzi drept sărăcie și numai miliardele se socotesc ca avere.

Principele spuse că ar lua măsurile cele mai energice pentru a scăpa România de bolile, de cari suferă acum foarte mult, de groaznica pelagră, de tuberculosă, etc., — lucruri cari distrug multe generațiuni încă și acum când fiorenzoasei anginei s'a pus pedică.

Princesa spuse că ar planta nenumărate grădini cu așa cantități de flori cum se visează numai în povești și că ar ținea atâția cai încât să se sature odată dragostea ei de cai.

Un aghiotant spuse că ar face sate model, cu case drăguțe și sănătoase pentru ca țeranii să locuiască sănătos și comod și să aflu odată ce înseamnă confortul.

Un pictor francez a zis că ar clădi o arenă în marmoră albă, în stilul arenelor romane, pentru a da poporului distracții după gustul lumei antice.

Eū am spus că așa clădi o catedrală, de care să fie alăturată o școală de artă, nu numai pentru musicanți, așa ca în catedrală să putem serba cele mai splendide serbări de musică, ci și pentru arhitecți, sculptori și pictori, așa că toate artele ar fi reprezentate și lumea ar face pelerinagii în România pentru a găsi pe maestrul cel mai sublim.

Regele tăcu și ascultă; un diplomat zimbî puțin și puse cu un cuvânt spiritual și zeflemist surdină la tot entuziasmul acesta, spunând foarte liniștit: „Și eū așa păstră miliardele pentru mine“.

Un riset generală salută gluma aceasta și convorbirea continuă, fiecare apărându-și ideile sale, combătând pe celalalt și reducându-l la absurd.

Eū nu voi să zic că dacă ar fi cu puțință să se stabilească sănătatea și să se clădească țeranilor locuințe model nu s'ar realiza o binefacere, — aceasta se face inse cu timpul în tot cazul, pe când clădirea de biserică, afară doar de Berlin, nu e astăzi nicăiri întimpinată cu mare entuziasm. Eū cred inse că locuințele omenești pot bucura câteva mii de oameni, pe când o casă a Domnului poate bucura milioane de oameni în decursul secolelor. Câtă miserie și suferință și nenorocire, ce nu poate fi ușurată printr'o locuință mai bună, nu găsește liniște pentru un sfert de oră în casa Domnului! De oare-ce inse numai artele frumoase pot bucura și înălță în mod durabil,

ar trebui să se ofere poporului atâta frumusețe, cât e cu puțință, și o biserică cuprinde multă frumusețe deodată și o împărtășește deodată la mulți oameni.

Când vin la Colonia — și de așa avea numai timpul dintre două trenuri — alerg la dom, chiar de așa perde mâncare și băutură. Când vin la Veneția, staū pe cât cu puțință mai mult într'un anume colț, unde coloanele se întretaie plutind în lumina aurie, așa că se formează umbre delicate, violete.

Patimile apostolului Matei sau Paul în domul din Basel, Requiemul lui Mozart în biserică St. Ștefan, cântec de cor în domul din Freiburg, trompetele de Paști în biserică Sf. Petru — cine ar putea spune că locul nu contribuie mult la impresiile ce-ți dă opera și că sborul alunecător al armoniilor în largile bolți în cari privirea se pierde și numai urechea mai poate urmări, e de un efect deosebit! O bisericuță mititică și străveche de stat, poate și ea predispuie spre cucernicie și mi se pare a fi o greșală a bisericilor noastre protestante, că au căutat în totală lipsă de podoabe o înălțare a gravității solemne. Cel puțin bolțile încrucișate și o înălțime însemnată, geamuri colorate, așa ca lumina din afară să fie exclusă și lumina înăuntru să fie potolită, mi se pare a fi o cerință pentru ca să poți primi cu mai multă tăcere și evlavie o orgă frumoasă sau o predică profund eugetată. Nu voi uită nici odată impresia din Westminster-Abtey, când frumosul cor și splendida orgă au amuțit, iar Decanul Stanley s'a urcat la amvon, a cetit ca text: „Litera ucide, dar spiritul învie!“ — și, umplând cu deseversire uriașul spațiu cu o voce tandră, a dat prin cuvinte elo-cvente putere și lumină nouă textului său.

O singură voce purtată din boltă în boltă, poate exercită într'un dom colosal, un efect extraordinar. Câtă vreme se dau serbările Curților cu o splendoare atât de nepomenită și de inutilă, s'ar cuveni să se sacrifice bunului Dumnezeu cel puțin ceva mai multă solemnitate, căci cel mai mare împărat trebuie să resimtă adesea ori ceea-ce este în acea mână care e de-asupra lui. Eră emoționant momentul în care sultanul intră în mosschee, în mulțimea de oameni se făcea deodată tăcere mor-mentală și numai vocea muezzinului resună din înălțime: „Nu uită că Dumnezeu e mai mare decât tine!“ De și e numai o formulă care, altă-dată, când sultanul eră puternic și temut, o groază pentru tot Occidentul, eră cu mult mai imponentă, — mai are și astăzi încă o puternică însemnătate și s'a dat un semn prevenitor, pe care contemporanii de sigur că nu-l vor uită nici odată, când regele Angliei, în ziua încoronării, zăcea între viață și moarte, și eră numai la un fir de păr departe ca toată splendoarea și bogăția să fie zăbrănită.

Omului îi place să-și amintească de micimea sa, căci altmintrelea nu s'ar urcă pe ghețare, n'ar lăsa marea ca să se apropie furtunoasă de el și n'ar amuți într'un dom uriaș. Natura și istoria, cei doi mari predicatori, sânt totdeauna ascultați. Și de aceea cred eū că o splendidă casă a Domnului, care să semene în construcție pădurei și mării în mulțime, care să povestească istoria popoarelor ca o biblie de piatră, face în tot cazul o impresie măreață. Câte sêrmene femeii nu pun pentru un moment lângă ele coșul greu și grelele griji împreunându-și mâinile într'o tăcută rugăciune! Câți nu și duc suferințele

în biserică și le arată lui Dumnezeu când nu sînt înțeleși de oameni! Nici nu pot face aceasta acasă, unde condițiunile sînt așa fel că nici trei minute nu trec liniștite, că pentru o rugăciune nu e nici timp, nici loc, nici dispoziție, că pentru un moment solitar sînt prea multe griji; dară în biserică al dreptul să cugeți și chiar să uîți odată. O biserică poate opri pe un om de la sinucidere numai pentru că i-a dat cincî minute de gîndire, de reculegere. Dară de aceea bisericile trebuie să fie deschise tuturor.

Me bucură atât de mult când vedeam la Viena desdimineață că nimeni nu trecea pe lângă biserica frumoasă a capușinilor. Toți intrau pentru un moment și mulți se gîndiau probabil la mult iubită împărăteasă care doarme acolo jos atât de bine! Cine știe dacă altfel s'ar fi gîndit oamenii atîta la ea, dacă n'ar fi avut voce să între în biserică!

Pădurea are un efect asemănător, mai mare încă, pentru că e mai nemijlocit și pentru că nu e făcut de mână omenească. Dară omul a încercat totuș să imiteze prin dom pădurea când anotimpul o înăspreșce și frigul nu lasă să se ridice buna dispoziție, de și pădurea la lumina lunii, pe zăpadă mare și pe ger nu lasă nimic de dorit în ce priveșce solemnitatea și de sigur întrece toate catedralele lumii. Chiar și lumina violetă a geamurilor colorate și a părților audite o redau pini cu trunchiurile lor roșii și frunzișul lor negru.

În fiecare zi am vădut lumina violetă în pădurea de pini incongiurată de luminosul frunziș al fagului, și am ramas cuprinsă de evlavie în lumina bisericească a lui Dumnezeu.

(Finea va urmă.)

N o a p t e a.

*Odată numai să-mi fi spus
Că ea o să revină —
Și nu plîngeam de ce s'a dus
A mea sfîntă lumină.*

*Odată să-mi fi sărutat
A mea frunte 'norată...
Și nu-mi păsă, că m'a lăsat
Ființa adorată...*

*O, traful fără nici un dor
Și făr' de idealuri —
E soarele ascuns sub nor,
Și marea fără valuri...*

*Azi stai așa de toți uitat
Privind în sîrî la stele;
Ce ard ca 'n foc învăpătat,
Ca ochii drapei mele...*

Emil Isac.

Henryk Sinkiewicz.

T r e î f e m e î.

(Fine.)

XVI

Dacă există pentru mine în lume o ființă mai dscumpă, sînt o hiringă sărată...

Se crede că noi artiștii facem totul sub momentul impresiei prime; părerea aceasta e falsă; căci eu iubitam pe Eva de mult, dar eram așa de mare măgar, că nu-mi șcieam da seamă de aceasta.

Dzeu singur știe ce se petrecea în inima mea în seara aceea, când o petrecui acasă. Merseram de braț, fără de a zice un cuvînt... În continuu îi strîngeam brațul și ea pe al meu. Simțiam că me iubeșce din inimă...

O condusei sus la ea și când ne aflam în odă, ne cuprinse o perplesitate așa de mare că nu ne puteam privi unul pe altul în ochi. De abia îmi revenii în fire când își acoperi fața cu mâinile, pe cari le îndepărta și zisei: „Iubită mea Eva, tu ești a mea, așa-e?“ și ea îmi cuprinse gâtul cu cuvintele:

„Da! Da!“

Eră admirabilă, ochi așa de cumînți și totodată aprinși, în toată ființa ei eră o melancolie atât de dulce, încât nu me puteam despărți de ea.

Și ea se simția tot astfel.

Târziu me reîntorsei acasă. Swiatechi încă nu dormia... La lumina lampeii pictă pe un lemn un tablou pentru o foaie. „Ai o scrisoare, — zise el, fără de a-și ridică ochii de pe lucru.

Iată scrisoarea de pe masă, în ea pipăesc un inel. Bine! Acela îl pot folosi mâne. Deschid scrisoarea și cetesc:

„Eu știu că retrimiteră inelului îți convine, căci o dorești. Ce me priveșce pe mine, eu nu vreau să rivalizez cu o actriță. C.“

Cel puțin scurt!

Reiese din scrisoarea aceasta mânia și nimic altceva. Dacă Casia în ochii mei mai avea un preț oareșcare, de acuma s'a sfîrșit.

Curios! toți cred că travestirea mea și cele ce-i urmară, s'au făcut de dragul Evei; dar într'adevăr, cele ce vor urmă vor fi de dragul ei.

Rup scrisoarea, o bag în busunar și me culc... Swiatecki ridică ochii asupra mea și așteaptă să zic ceva; dară eu tac.

„Astăzi seara, după teatru a fost Ostynski aici, — zice Swiatecki...“

XVII

Dimineața următoare vreau să fug deja la 9 ore la Eva, dar nu se poate, am oaspeți.

Vine baronul Cartefler și comandă o copie de pe „Jidovii“ mei. Îmi oferă 1500 ruble, eu cer 2000. Convenim.

Deabia se duse, primesc o comadă de la Tauzenberger pentru două portrete. Swiatecki, care e antisemit, me numeșce pictor jidovesc; inse cine să cumpere la noi lucruri de artă, dacă nu oamenii cu bani? Că aceștia se tem de „cadavrele“ lui Swiatecki, nu sînt eu de vină.

Deabia la o oră sînt la Eva, îi predaui inelul și-i spun că voiajul de nuntă îl facem la Roma.

Eva se învoeșce cu bucurie, și cu cât am tăcut

Mutsuhito împăratului Japoniei.

eū mai mult, cu atâta vorbiiu acuma despre diferite lucruri.

Îi povestesc despre comanda primite și ne bucurăm împreună. Portretele trebuie să le isprăvesc înainte de călătorie, înse „Jidovii“ pentru Cartofler îl isprăvesc în Roma. Apoi ne re'ntoarcem la Varșovia, imi aranjez un atelier și traie ca în cer...

Pe când facem palanurile acestea, esplic Evei că ziua de eri trebuie să o serbăm în viața noastră. Inse ea își ascunde capul și me roagă să nu vorbim despre aceasta. Apoi imi cuprinde gâtul cu mâncile largi ale hainei ei de dimineață și me numește: bărbatul ei cel mare... E ceva palid, ochii sunt mai întunecați, dară e plină de bucurie.

Of! ce măgar am fost, că aveam o astfel de femeie în apropierea mea și-mi căutam norocul alt undeva, într'o sferă unde eram străin și care nu me înțelegea.

Ce natură artistică e și Eva! Ea e mireasa mea, joacă rolul acesta foarte bine și așa zicând predă rolul unei amorese fericite. Eū nu-i iaū aceasta în nume de reū, căci doară de aceea a fost la teatru atâta amar de vreme.

După prânz mergem la Hela Coczanowski.

Din momentul că Eva me recomandă ca mirele ei, gluma cu bătrânul devine nevinovată și nu poate esista o neînțelegere între celea doue prietene. Hela ne primește cu brațele deschise și e fericită de fericirea Evei. Ridem toți trei de „bătrânul“ și despre celea ce a trebuit să audă despre pictorul Magoski. Eri am voit să l ucid pe Ostynski, azi îi admir gluma...

Hela așa ride, de îi curg lacrămile. Fie zis în treacă, e admirabilă de frumoasă. Când la sfârșitul

visitei își pleacă capul, nu-mi pot luă ochii de pe ea, și chiar și Eva stă sub vraja frumuseței, încât peste zi de vre-o câteva ori imită și ea plecarea și privirea aceasta...

Ne 'nțelegem, că după re'ntoarcerea mea să o pictez pe Hela; dară mai înainte vreaū să pictez pe Eva mea în Roma, dacă voiū reuși a redă trăsăturile acestea fine și fața aceasta care e așa de expresivă, că în ea se reoglindește ori ce mișcare, ca un nor în apa limpede...

Voiū reuși, de ce nu?

Ediția de seară a „Smeul“-uī amintește grozăvenia de comande, ce am primit.

Venitele mele se socotesc cu miile.

Aceasta poate că e cauza, că în dimineața următoare primesc de la Casia o scrisoare, că mī-a retrimis inelul sub influința mâniei și jalușiei; dar dacă vom cădea din nou la picioarele părinților, poate că ne vor iertă.

Sunt sătul de ingenunchieri și de rugăminte. Nicī nu respund. Cadă-le în gennunchi ori și cine, și Casia să se mărite după Ostynski: eū am pe Eva mea.

Se pare că tăcerea mea tot a băgat frică în familia lui Sustowski; căci după vre-o câteva zile vine acelaș copil cu o scrisoare de la Casia, dar acuma o predă lui Swiatecki.

Swiatecki imi arată scrisoarea... Casia il roagă să meargă până acolo pe un moment, ca să-l consulte într'o afacere, de la care depinde viitorul ei, ea se provoacă la inima, la onestitatea lui, pe care a observat-o la prima lor întrevedere, și sperează că va satisface dorinței unei femei nefericite. Swiatecki injură și mormăie în barba lui ceva despre oamenii ordinari și despre necesitatea a-i estirpă cu prima ocașune cu totul tot; dar se duce...

Presupun, că prin el vreaū să me influințeze...

Teraucsi, ministrul de resboiū al Japoniei.

XVIII

Swiatecki, care are o inimă bună, a ajuns în foc. Săptămâna întreagă merge zi de zi la Sustowski, de trei zile dă târcoale în giurul meu și me privește ca un lup...

Într-o zi se adresează către mine cu cuvintele:

„Ascultă, ce vrei să faci cu fata?”

„Cu care fată?”

„Cu dsoara Sustowski; ce crezi?”

„Absolut nimica; ce crezi tu?”

O pauză scurtă, apoi continuă Swiatecki:

„Toată ziua plânge, nu o mai pot vedea așa!”

Ce inimă miloasă!

În momentul acesta tremură vocea lui; dară mormăie ca un urs și adaugă:

„Un om de omenie nu face așa!”

„Swiatecki, nu fi ca dl Sustowski!”

„Poate că... dară mai bucuos aș vrea să fiu Sustowski, decât să-i împing fata în rușine.”

„Te rog — nu mai ești prietinel meu!”

„Bine! Drumurile noastre se despart!”

Se sfârșește dialogul și din momentul acesta nu mai vorbesc cu Swiatecki.

Ne portăm ca și când am fi streini, ceea ce e cu atât mai hasliu, că locuim și pe mai departe împreună; dimineața dejunăm împreună, și nu voește nici unul a plecă din atelier.

Ziua cununiei cu Eva se apropie...

Prin „Smeul” o știe deja tot orașul... Ochii tuturor sunt îndreptați asupra noastră. Când am fost la expoziție, ne împulziră așa, că de-abia am putut străbate.

Prietina mea îmi trimete iarăși o scrisoare anonimă, în care me admoniază că Eva nu e o femeie pentru mine...

„Eū nu cred poveștile despre relațiunile Evei cu dl Ostynski, — așa scrie prietina mea, — dară tu, măestre, ai trebuință de o femeie, care ar trebui să se jertfească pentru gloria și mărirea ta. Dsoara Adami încă e artistă și-și va mânâ toată apa la moara ei...”

Swiatecki cercetează în continuu pe Sustowski, de sigur ca să-i mângâie; căci vor șei și ei despre intențiunile mele.

Am căpătat de la direcțiune pentru Eva con-

Împărăteasa Japoniei.

cediu nelimitat. Se frisează ca o fată de pe sate, se îmbracă foarte simplu și poartă haine închise până la gât. Scena din garderobă nu se repetează nici odată. Numai mâinile i le pot sărută. Me chină grozav, dară me mângăiu că și nici ei nu-merge mai bine...

Me iubește grozav. Toată ziua suntem împreună. Îi dau lecții de desen.

Se încălzește de acestea ore și peste tot de pictură.

XIX

Atotputernice Joe, ce trebuie să vezi tu din Olimp!

Se întâmplă încă lucruri de cari filosofii nici nu visau.

În presara nunții mele vine Swiatecki către mine, me îmboldește cu cotul, își întoarce capul într-o parte și zice mânios:

„Wladek, să știi, comit o crimă!”

„Doamne mulțămescu-ți, că ai vorbit! — respunseiū eū, dară ce crimă?”

Ochii lui sunt ațintiți în jos și el continuă:

„Dacă un băutor ca mine, un nebun fără talent, decădut corporal și spiritualminte, ia de nevastă pe o femeie ca și Casia, apoi nu e crimă?”

Nu-mi cred urechilor, dară-i cad de grumazi, fără să bag în seamă că me respinge.

Cununia lui e peste câteva zile...

Damele de curte ale împărătesei Japoniei.

XX

După mai multe luni în Roma primim noi, Eva și eu un bilet admirabil, prin care suntem invitați la cununia lui Ostynski cu dna Elena Turno, văduva Coczanowski.

Starea Evei nu permite să plecăm.

Eva pictează în continuu și face progres mare. În Pesta am primit o medalie. Un bogătan croat a cumpărat tabloul meu. Am încheiat legături cu Goupil.

XXI

În Verona mi s'a născut un băiat...

Eva însași recunoaște, că nu a mai vădut un astfel de copil...

Adevărată minune!

XXII

De mai multe luni suntem iar în Varșovia.

Mi-am aranjat un atelier admirabil.

Cercetăm foarte des pe Ostynski.

A vândut „Smeul“ și acuma e presidentul Reuniunii de împărțire a grăului pentru muncitorii fără lucru... Nu-ți faci ideea de pășirea lui nobilă și de vađa de care se bucură. Îmi bate pe umăr, zicând: „Stăpâne!“ El se îngrijește și de talente literare și miercuri seară are jour-fixe.

Ea e admirabilă ca primăvara...

Copii nu au.

XXIII

Ajutor! căci mor de ris...

Swiatecki s'a reîntors din Paris. Ea joacă pe femeia artistului din Bohemia aurie; el poartă cămeși de mătăasă, bucle și barbison... Pricep totul; pricep cum a putut să se învețe cu purtarea și caracterul lui, dară cum s'a schimbat, — îmi va rămânea totdeauna o ghicitură.

Swiatecki n'a încetat de-a picta „cadavre“, dar pictează și peisagiuri. Face progres. El cearcă portrete, dar nu-i reușește, căci își reamintesc „cadavrele“.

Îl întreb ca pe un prietin vechi, dacă e fericit cu nevastă-sa. Îmi răspunde, că de o astfel de fericire nici nu-a visat, Casia e peste toate așteptările lui.

Și eu aș fi fericit, dacă Eva, sërmana copilă, ar fi veselă și nu așa de nervoasă. Odată o auđii plângând noaptea. Eu știu care e cauza! Are dor de teatru. Ea tace, dar e așa...

Am început portretul dnei Ostynski. Într'adevăr o femeie incomparabilă! Considerarea față de Ostynski nu m'ar putea reține... Și dacă nu aș iubi pe Eva așa de tare, nu știu nici eu poate că aș...

Dară așa-o iubesc pe Eva de tare... foarte tare!

Trad. de :

Octavian Mureșianu.

Sunt doue mijloace de a fi bogat: să-ți ridici veniturile la nivelul dorințelor, sau să-ți scađi dorințele la nivelul veniturilor.

*

Cine nu e dator, e pe jumătate bogat.

Despre lungimea vieții.

După cum se moștenesc asemănăturile fizice și caracterele sufletești, e dinainte vădut că și durata vieții trebuie să se moștenească; nu numai fiecare specie de animale are lungime de viață hotărâtă, dar chiar fiecare ins, în virtutea moștenirilor organelor, și a puterii de vitalitate, are o viață mai lungă sau mai scurtă. Societățile de asigurare din Anglia pun foarte mult temei pe moștenirea lungimei vieții în familie, cari vor să se asigure; de aceea au agenți, cari cercetează lungimea vieții membrilor acelor familii.

Lucrul e deci foarte firesc: cum se moștenesc caracterele organelor, puterea lor de viață, înclinarea către anumite boale, să se moștenească și durata vieții, căci de la funcționarea bună ori rea a tuturor organelor atărnă durata vieții.

Această lege neînlăturată a moștenirii e mai bătătoare la ochi în casurile de lungime a vieții.

Astfel, Montaigne a trăit 74 de ani, tată-seu 67, bunicul 69, iar străbunicul 80.

În satul Conche din mijlocul Cevenilor, în august 1758, o femeie Florette Roux a murit în vîrsta de 117 ani, bărbatul ei a murit în anul următor în vîrsta de 114. Fuseseră căsătoriți 70 de ani, avuseră 18 copii, din cari 14 trăiau, cel mai mare eră de 79 de ani. În acelaș an muri la Metz, Pierr Bertrand de 102 ani; avea o soră de 72 de ani, o fată de 64 și alt fiu de 60.

Tot pe această vreme trăia în orașul Siara, Andre Vasil de Neigreiros, care a murit în anul 1773, în vîrstă de 124 de ani, în toată mintea și cu întregimea puterilor sufletești. Eră tatăl a 30 de băieți și 5 fete, cari aveau copii, nepoți și strănepoți; numărul urmașilor în viață eră de 149 de persoane; cu toții locuia în aceeaș casă cu străbunicul lor. Vremi fericite, când lupta grea pentru viață nu-i silise pe urmași a se împrașcicia peste tot pămîntul!

În Spania, la 25 decembrie 1844, a murit la Pravia un lucrător de pămînt, Gaspard Ciufuentes, aproape de 119 ani; avea o singură fată de 85 de ani, care avea și ea doue fete măritate. La Tolosa a murit în 1846 o femeie de 150 de ani, lăsând o fată de 82 de ani, și ca moștenire nădejdea întemeiată de a trăi încă 70 de ani.

Frumos esemplu e dna Montgolfier, din familia cunoscutului inventator al balonului, care, în vîrstă de 110 ani, trăia la Paris în 1847, avînd copii în viață mai în vîrstă decît de 80 ani.

În analele istoriei se găsesc în adevăr exemple de vîrste fenomenale. La 31 iulie 1554 cardinalul d'Armagnac trecînd pe stradă, vădu un bătrîn de 81 de ani, stînd la o poartă și plîngînd. Prea Sntia Sa îl întrebă de ce plînge. „Din pricină că tata m'a bătut, fiind că am trecut pe lângă bunicul fără să-l salut“. Tată-seu eră de 103 ani, iar bunicul de 123! La 5 ianuarie 1724 a murit în Ungaria, în Banatul Timișoarei, un cultivator, Petre Ciortan, de 185 de ani. Cel mai mic din fiii lui eră de 97 de ani, cel mai mare de 155.

În aceeași țară, și pe aceeași vreme, trăia familia Rowir; tatăl eră de 172 de ani; Sara Dessen, nevasta lui, de 164; cel mai mic dintre fii, la moartea lui Rowir, împliniă un veac, iar cel mai mare, 125 de ani.

Pe aceeași vreme, în Turcia, la 6 martie 1779,

muri un bătrân Argus în vârstă de 123 de ani, lăsând 6 băieți și 3 fete, în viață; tatăl lui trăise 120 de ani.

Pe la 1807 muri în Norvegia, în apropiere de Berghem, un cultivator în vârstă de 160 de ani, avându-și toate facultățile. Cel mai mare dintre fii eră de 103 ani, cel mai mic, numai de 9 ani: l-a avut la vârsta de 151 de ani!

Polonia ne dă iarăș un fenomen asemănător. În veacul trecut a murit la Varșovia, un țeran, Salski, de 157 de ani. Tatăl lui trăise 150 de ani.

În Anglia sânt de asemenea mai multe exemple. John Purs a trăit 152 de ani, fiul seü 127. Thomas Parr a murit în vârstă de 153 de ani, vedând pe tronul Angliei zece regi ori regine; fiul lui muri la vârsta de 127 de ani.

Peste trei ani, tot în Anglia, muri, în ianuarie 1768, o femeie de 138 de ani, Forester, care eră de 18 ani, când Carol I a pierit pe esafod; își amintia foarte bine că, pe când Cromwell, în 1646, asedia Carlisle, un cap de cal costă 2 shelingi. Când muri lăsă o fată de 103 ani.

În Italia, la 1825, muri la Roma renumitul cântăreț Galvini în vârstă de 113 ani.

Filip de Herbelot, la vârsta de 114 ani, prezentă la o serbare lui Ludovic al XIV-lea un buchet: „Cum ai făcut, îl întrebă regele, de ai ajuns la așa vârstă?” Bătrânul șiret îi răspunse: „De la 50 de ani, Sire, mi-am închis inima și am deschis pivnița”. Tatăl lui trăise 113 ani, iar bunicul seü 112.

La 1755 muri la Hawre o femeie în vârstă de 110 ani: avea toți dinții, părul negru și mult, mintea întreagă; tatăl ei trăise 105 ani.

În 1849 trăia la Paris un tip minunat de lungime de viață. Cavalerul Noel des Quersonnières eră născut în 28 februarie 1728. Singur nu se minună de vârsta lui și dese ori zicea glumind: „Familia mea se trage din Mathusalem, trebuie să neucidă ca să murim; bunicul de pe mumă a murit de un accident la vârstă de 125 de ani, eü ve potese la îngroparea mea pe la veacul viitor”. Alte ori istorisiă următoarea întâmplare. „La 1770 (cu 99 de ani în urmă) treceam într'o zi pe Pont-Neuf; deodată vedui un echipaj strălucit, fiecare se feriă din cale: eră al dnei de Pompadour. După ce trecu ea podul, un privitor zise: „de acum garantez de trăinicia acestui pod”. „De ce?” îl întrebă un nedumerit. „Fiind c'a putut ținea densusl cea mai mare sarcină a Franței și nu s'a dărîmat!” Dar glumețul meü a fost arestat și dus la Bastilia“.

La 1846 trăia la Paris, Jean Golembiewski, cel mai vechi veteran sub arme: născut la 1744, a făcut 35 de campanii, în cari: campania în America, sub Ludovic al XVI-lea; campania din Egipt, sub directorat; campania din Italia, din Spania, din Germania, din Rusia, sub Napoleon. Acum își face serviciul la Luxemburg. Cu toate cele cincî rănî ce-a avut, e sănătos, integ la minte, cu ținută militară. De 30 de ani nu se mai schimbă de loc, tatăl seü a murit la 121 de ani, muma la 50, dar bunica la 130 de ani.

Din exemplele de mai sus se vede că longevitatea unor inși, e un caracter de familie, ea nu atârnă nici de naționalitate, de oare ce am vedut că se găsește la toate popoarele; nici de climă, căci se găsește inși cari aü trăit mai mult decât un veac, în Italia cât și în Norvegia, de asemenea am vedut, că

nu atârnă de clasa socială, găsiind o la țerani, la clasele mijlocii și la nobili. Mai mult nu atârnă nici chiar de regimul alimentar: sânt exemple numeroase de oameni peste suta de ani, cari s'aü hrănit numai cu vegetale, oue și lapte; dar alții, cum eră ofițerul de la Luxemburg, mâncaü carne și nu făceaü parte din liga antialcoolică. Sânt inși la cari puterea de viață lungă e atât de mare încât nici chiar abusul beuturilor spirtoase n'o poate invinge. Astfel de exemplu e Irlandesul Brown, care trăi un veac de beție, și căruî i s'a pus un epitaf glumeț: „Sub această piatră zace Brown, cari prin puterea berei tari, a știut să trăiască o sută douezeci de ierni. Eră totdeauna beat, în așa stare înfiorătoare, că însă-și moartea se temea de el. Într'o zi, când, fără de voia lui, eră treaz, moartea prinse curaj, îl atacă și invinse pe acest bețiv fără păreche“.

Bine înțeles, acest exemplu dovedește că, de și otrăvit de alcool, tot a trăit; poate, dacă eră cum-pătat, trăia 150 ori 170 de ani, cum am vedut că aü trăit alții.

Mulți din acești bătrâni remân ca la vârsta de 60 de ani; altora le vine vederea, li se înegrește părul, și par că natura în ei ar vrea să întinerească, par' că ar fi niște arbori, cari întinerece primăvara. Cu toate acestea chiar în aceste familii cu viață lungă, moștenită din tată în fiu, tot s'arată și inși cari trăesc o vârstă mijlocie, sau cari mor chiar de tineri, căci, după cum am spus la început, materia viețuitoare n'are numai proprietatea de-a se păstră și de a se repetă în urmași, ei și de a câștigă caractere noue, cari, la rëndul lor, pot fi moștenite. Durata viețelor lungi tinde să fscă oarecum echilibru între tendința la viață scurtă și cea la vieți lungi, astfel că se ajunge la o mijlocie.

Dacă trecem de la oamenii la animale, vedem că-i foarte folositor, pentru crescătorii de animale, de a cunoaște viața mijlocie a acestora, durata vieții yiguroase etc. căci ar fi păcat a formă de ex. un fel de vaci bune de lapte, dar avënd durată vieții prea scurtă, ori cai buni de muncă sau de lux, cari costă enorm de scump, dar cari ar trăi prea puțin; tot astfel cu oile și alte animale. Omul vëră în aceste animale capital și muncă, decî cu cât va putea mai mult a se folosi de ele cu atâta va fi mai în câștig.

G. S.

H a z.

Musteriul: — Veđi, decî, că vinul ăsta este turbure, și afară de aceea în el inoată o muscă!

Cârciumarul: — Ei, vinul nu poate să fie turbure, căci dacă ar fi așa, nu s'ar vedea musca!

Păcală, îmbetându-se într'o cârciumă, cădù fără de simțire pe scaun și adormi.

După ce se desteptă, cârciumarul îi cerù pentru cele șeșe oca pe care le beuse, 12 lei.

— E peste puțină să fi beüt atâta, răspunse el, în stomacul meü nu poate încăpea mai mult de cincî oca.

— Tocmai de aceea ți s'a urcat cea de-a șeșea în cap, zise cârciumarul.

Păcală rise și plăti.

Fetele lui Gelan.

Baladă populară.

Col' pe Crișu de argint
 Rea veste că mi-o sosit,
 Mi-o sosit
 Și mi-o venit,
 Mi-o sosit
 Din resărit,
 O scrisoare 'n cornurele,
 Ce cuprinde dor și jele,
 Că Gelanu împărat
 Să plece la Țeligrad,
 Să meargă la Bêlgărad
 Cu tri ficiori tinerei,
 Tinerei
 Și frumoșei
 Să te îndrăgostești in ei,
 Că cel mare împărat,
 Împărat
 Din Țeligrad,
 Are tri fete fecioare,
 Urite ca niște cioare,
 Și de drag mai stați să moare
 După vre-o tri tinerei,
 Tinerei
 Și frumoșei,
 Din țara Banatului,
 Ba din țara Bradului.
 Și Gelan cum aușia,
 Tare reu se supără,
 Tare reu se intristă,
 Că el ficiori nu-mi avea,
 Numa fete tinerele,
 Tinerele,
 Frumoșele,
 Și la ochi cam ochișele,
 Cu fața ca ometu,
 Cu përu
 Ca auru,
 Cu glasu
 Ca bărbatu.
 Gelan sta
 Și se gândia,
 Și din gură le zicea:
 „Fetelor
 Voinicelor,
 Vestea grea,
 Ba vestea rea
 Mi-o sosit
 Și mi-o venit
 De la d'albu resărit,
 Ca să duc tri voinice,
 Tinerei
 Și frumoșei
 La craiu din Țeligrad,
 La craiu din Bêlgărad,
 Să ieie tri fetișoare,
 Urite ca niște cioare.
 Dar voi șciti,
 Bine prea șciti.
 Că voi n'aveți frățiori,
 C'aveți numa soriori“.
 Fetele îi răspundeau:
 „Meri tată 'n cântălarie
 Și ia peană și hârtie
 Și îi scrie,
 C'ai fete de măritat
 Și nu ficiori de 'nsurat.
 Că ai fete frumoșele,
 Frumoșele,
 Tinerele,
 Harnice și sprintenele.
 Și-ai căișori tinerei,
 Tinerei
 Și sprintenei,
 Bun de călărit pe ei.
 Și să-i scri,
 Tată să-i scri,
 Că cine i-a călări,
 După aia duce-ne-om,
 Duce-ne-om,
 Mărită-ne-om“.

Tată-so le ascultă,
 Și 'napoi îi răspunde:
 C'are fete frumoșele,
 Frumoșele,
 Tinerele,
 Harnice și sprintenele;
 Și-are și cai tinerei,
 Tinerei
 Și sprintenei,
 Bin' de călărit pe ei.
 După aia le va da,
 Care caii i-a înfrână!
 I-a 'nfrână
 Și i-a 'nșeuă.
 Craiu cum cartea cetia,
 Pe roib negru se suia,
 Se suia,
 'N fugă viniă,
 Cai tineri să călărească,
 Fete mândre să-mi pețească.
 Cum viniă
 Și prăbălia,
 Dar să-i prindă nu-i putea,
 Că pe care cum videă,
 Ca fulgeru alergă,
 Ca vântu mi se ducea.
 Craiu cum estea videă,
 Reu tare se supără,
 Reu tare se mânia
 Și lui Gelan îi spunea:
 „De mi-i prinde un cal mie,
 Dau-ți mare împărăție.“
 Dar Gelan îi răspunde:
 „Las' i-a prinde o fetișoară
 Și la călări să moară“.
 — „Asta de s'ar întemplă,
 Îi dau bani cu feldera,
 Galbinci
 Și talerei,
 Să trăiască bin' cu ei.“
 O fată cum aușia,
 La căluț se repeșia
 Și de coamă mi-l prindea.
 Mi-l prindea
 Și mi-l ținea,
 Și cu frâu mi-l înfrână,
 Și cu șeaua-l înșeauă,
 Tri zile mi-l călăria.
 Împăratu cum videă,
 Tare mi se minună,
 Cu daruri mi-o dăruia.

Cul. de:

Theodor A. Bogdan
 învățător în Bistrița.

G h i e i t u r i .

(Comit Hunedoara.)

Strimbova, gârbova
 Pașce 'n câmp la Lipova.
 Coasa.

Strigă Lica de la gard,
 S'o aperi de câni,
 Că nu se teme de găini.
 Vulpă.

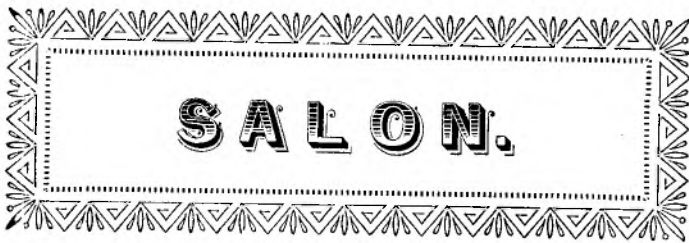
Ce-i lungă
 Și nu-i dungă;
 Și-i albă
 Și nu-i doamnă;
 Și-i neagră
 Și nu-i țigană?

Țarca.

(Muncelan Iuon, june. Bretelin.)

Culese de:

Emil V. Degan.

Regină și cerșitoare.

E noapte.

Afară, în natură e resbel trist, înfiorător.

Cerul e acoperit de nori grei, cari ca o flămură de doliu s'au lăsat pe el, și-i dau o înfățișare ce inspiră fiori și groază.

Crivețul șueră turbat, lung și ascuțit, pare că intonează o melodie de moarte.

Tunete asurđitoare, cu accentul unei amenințări sinistre, acompaniază melodia de moarte a crivețului înfuriat.

Fulgere orbitor de luminătoare, resbesc pe un moment întunerecul infernal ce domnește pretutindinea.

Totul, totul e trist, pustiū, grozav și înfiorător. Eū staū în odaie.

Resbelul naturei înfuriate m'a făcut să părăsesc așternutul.

Am mers la fereastră, cu gândul să contemplez priveliștea de afară.

Dar abia m'am apropiat de fereastră și m'am retras înderēt.

Melodia de moarte a crivețului înfuriat, accentul de amenințare sinistru, sunetele asurđitoare, fulgerile orbitor de luminătoare, m'au inspirat o groază de moarte.

Ah! ce să fac?

Unde, unde să fug de urgia și blestemul Provedinței divine, ce a lăsat în mijlocul creaturilor omenești, inzestrate de spiritele rele, de cari se lasă seduse, cu vițiu, orgoliū, falsitate, stupiditate, vanitate, demoralizare, ambițiune exagerată, infamie?

Sunt închis între patru ziduri ale odăii, de unde nu pot face un pas, căci la ușă străjuește sentinela resbelului trist și înfiorător al naturei, al urgiei și blestemului Provedinței divine.

Pērul în cap mi e sburlit.

Tremur din tot corpul.

Și sunt singur.

Nu am pe nime să-mi spună un cuvēt de încurajare.

Oh! mi-e frică, mi-e frică!

Desolat am căđut pe un scaun.

Mi-am acoperit fața cu mânilor și stam ca o statuă.

Imi eră frică și groază să fac vre-o mișcare.

Meditam asupra a doue elemente importante: viață și moarte.

Deodata un sgomot lin de pași imi atacă auzul urechilor.

— Visez? m'am întrebat în mine, căci nu voiam să cred așa ceva.

Cine să me cerceteze, și cine poate pătrunde la mine pe un timp atât de grozav, de înfiorător? Aceasta e imposibilitate absolută.

Fără de a face vre-o mișcare, am reinceput firul meditațiunilor mele întrerupte.

Abia a trecut înse un moment și am auzit un oftat dureros.

Cineva a intrat în odaie.

Da!

Nu m'am înșelat.

Am auzit foarte bine acel oftat dureros.

Cine e?

Nu e vre-un spirit reū?

De noū m'a cuprins groaza de moarte.

Nu cutezam să me mișc.

Me temeam, că la mișcarea cea mai mică, mi se repun zilele în modul cel mai chinuitor și grozav.

De cine, singur nu șcieam...

Me așteptam la un atac.

Ideea apărării, m'a făcut să-mi arunc privirea în odaie, cu groaza condamnatului la moarte, când privește locul supliciuului, eșafodul.

La o distanță de trei pași de mine, sta o cerșitoare.

Nu, o regină!

Ah! sunt nebun?

Ce e?

Cerșitoare sau regină?

Heinele îi sunt tocite, învechite, sdrențoase.

E cerșitoare!...

Statura și talia maiestooasă, fața divină, înse palidă, vestejită, suferindă; zimbetul sublim, înse trist, melancolic.

E regină!...

Dacă nu e cerșitoare, de ce poșede acele calități supranaturale; iar dacă e regină, de ce îmbrăcăminte ei adevereșce starea cea mai miserabilă și deplorabilă?

O enigmă, o problemă inesplicabilă, unde firul minții mele, pe lângă toate forțările nu poate străbate, nu poate pătrunde.

Cu respectul cel mai mare am întrebat-o:

— Te rog, spune-mi, cine ești?

— Eū sunt: *musa română*...

Sunt mama desconsiderată, ignorată și bagatelisată a unui popor de milioane, și care e de origine romană... Generațiunea de acum — vorbesc numai de prezent — și-a uitat de mine, nu me cultivă. Sunt espusă neajunsurilor celor mai simțitoare, chinurilor și durerilor celor mai copleșitoare, căci ea, generațiunea de acum — e condusă de alte simțeminte, de alte idealuri, nu ea glorioșii noștri străbuni... Aurul i-a cuprins toată ființa, toate gândurile; aurul e idealul ei, pentru aur luptă, pentru aur trăeșce... Mereū vestejesc, pasul meu mereū deveni șovăitor, mersul meu, ce ar trebui să impună respect și admirațiune universului întreg, mereū se gârboveșce... Vai! simț, că nu peste mult va veni acel moment îngrozitor, că voi decădea cu totul, că voi deveni atât de desolată, de neputincioasă, că, să fiū o fantomă, voi avea necesitate numai de un vël alb de pânză... Pe altarul meu e o țelină impretită, lăsată în voia sorții vitrege. Numai câteva floricele, sficioase se ridică din buruiiană și spint. Și aceasta imi causează o durere neesprimabilă, căci pe altarul meu ar trebui să fie o grădină, semēnată cu floricelele cele mai gingașe, mai frumoase și mirositoare, pentru că sunt de origine latină, idealurile străbunei mele, și acum domnesc în mijlocul popoarelor culte, dornice de progres... Geniul roman, la noi decade! Și el ar trebui să remănă tot acela, ce a fost odată!... Eū vestejesc, pe când semenele

mele, se bucură de o soarte fericită... Eu nu am liniște și odihnă, trebuie să pribejesc, sunt alungată de pe altarul meu!...

Nu a mai putut continua, căci a erupt într'un plâns dureros.

Și eu, tot astfel am plâns.

Timișoara, februarie 1904.

Alex. Țintariu.

De la Academia Română.

I

Deschiderea sesiunii generale din 1904.

Martii la 24 februarie v. (8 martie n.) s'a deschis sesiunea generală a Academiei Române, sub președinția dlui președinte P. S. Aurelian, fiind de față următorii membrii:

din secțiunea literară: I. Bianu, I. Caragiani, B. P. Hașdeu, T. Maiorescu, A. Naum, I. C. Negruzzi, D. C. Ollanescu, I. Vulcan, N. Quintescu;

din secțiunea istorică: I. Bogdan, C. Erbiceanu, N. Ionescu, I. Kalinderu, At. Marienescu, D. A. Sturdza, Gr. G. Tocilescu, A. D. Xenopol;

din secțiunea științelor: P. S. Aurelian, dr. V. Babeș, St. Fălcioian, dr. I. Felix, St. Hepites, dr. C. I. Istrati, P. Poni, A. Saligny, Gr. Stefanescu.

Președintele deschidând sesiunea generală, secretarul general dl D. A. Sturdza a citit raportul asupra lucrărilor făcute în anul 1903—1904.

În cursul anului Academia a pierdut pe membrii onorari Teodor Mommsen și lordul Henry Stanley, precum și pe membrii corespondenți români: Alfons Salygn, Apostol Mărgărit, Zaharia Boiș și Anghel Demetrescu și pe membrul străin Emil Legrand.

În anul trecut Academia a ținut 38 ședințe, dintre cari 6 au fost publice. În aceste ședințe, pe lângă lucrările privitoare la mersul acestei instituții, s'au discutat mai multe chestiuni științifice și s'au făcut comunicări de membrii: dr. V. Babeș, dr. I. Felix, S. Bianu, I. Bogdan, Sp. Haret, D. A. Sturdza.

În urma propunerii dlui I. C. Negruzzi, Academia a decis în ședința de la 18 aprilie să deschidă subscripțiune publică pentru ridicarea unui monument poetului V. Alecsandri.

În mai multe ședințe s'a atins chestiunea monumentelor noastre istorice și în special al picturilor religioase și a portretelor etnoșetice.

Din publicațiunile Academiei se relevă: Analele conținând multe comunicări ale membrilor;

„Insectele“ în limba, credințele și obiceiurile Românilor, studiu folkloristic de S. Fl. Marian;

Discursul de recepțiune al membrului St. Hepites, cu răspunsul dlui dr. I. Felix;

Dicționarul limbii române redactat de dl A. Philippide înaintează și se speră că încă în sesiunea actuală se va putea publica un fascicol;

Din Biblioteca veche românească s'a terminat de tipărit volumul I, cuprinzând descrierea cărților publicate între 1508 și 1716;

Din Catalogul manuscrisurilor românești s'au

tipărit coalele 24—37, cari cuprind descrierea a 86 manuscrise.

Din publicațiunile fondului Adamachi au apărut cinci broșuri de știință;

Din publicațiunile fondului princesa Alina Știrbei se tipărește tomul X, cuprinzând Acte și documente relative la istoria Renașterii României;

Din Istoria Romană de Titus Livius, tradusă de dnii Nd. Locusteanu și I. S. Petrescu, se pregătește tipărirea volumului III.

Din publicațiunile Hurmuzachii s'a tipărit volumul XII, cuprinzând 1872 documente inedite, aflate și decopiate de dl N. Iorga din arhivele străine, în cea mai mare parte austriace, privitoare la Mihail vodă viteazul și la familia lui.

Biblioteca Academiei, prin creșterea colecțiilor și prin organizarea serviciului ei, a ajuns un mare atelier de cea mai mare însemnătate pentru progresul studiilor și cu deosebire pentru cercetările istorice asupra trecutului neamului nostru.

Ministerul instrucțiunii publice a dat și anul acesta în grija Academiei însemnate colecțiuni, cari erau adăpostite pe la unele instituții culturale, spre a putea fi și ele puse la îndemâna publicului, care se ocupă cu cercetări istorice și de limba românească.

În cursul anului acestuia, prin rescriptul regal din februarie 1903, s'a dispus a se lua de la Muzeul de anticități cărțile, manuscrisurile și documentele istorice și s'au încorporat și ele la colecțiunile Academiei.

Ministerul instrucțiunii publice, ministerul afacerilor străine de interne, curtea de compturi, epitropia așezămintelor Brancovenesci, prima societate a creditului funciar rural din România, dna Alexandrina Ion Ghica, asociațiunea geodetică internațională, dnii: Sp. Haret, T. Maiorescu, dr. C. I. Istrati, I. Bogdan, C. Erbiceanu, dr. I. Felix, A. A. Beldiman, C. Carmallen, I. Axente Sever, D. Comșa, V. Tordașianu, S. Mehedintzi, Scarlat I. Ghica, P. Gârboviceanu, D. F. Caian, dr. G. Maior, Mih. Haret, Iulius Magni, G. Vlădescu, Ioan Dragonovici, Nerva Hodoș, Il. Chendi, A. Daniel, I. Beldie, C. Racovița și Oscar Müller au dăruit Academiei diverse documente și obiecte istorice.

Din fundațiunea Vasile Adamachi s'au dat 33 de burse à 200 și 300 lei.

Institutul Otetelesanu de la Măgurele, sub statornică purtare de grijă a dlui I. Kalinderu, continuă a-și îndeplini marea misiune. Astăzi școala aceasta cuprinde șese clase, din cari cea din urmă este destinată lucrului manual. În septembrie, în urma concursului s'au admis în institut o nouă serie de 17 eleve.

La concursurile premiilor și anume la premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei, au concurs 9 autori, numele lor și titlurile lucrărilor s'au publicat deja în foaia noastră. La premiul statului Lazăr de 5000 lei 7; la premiul Adamachi de 5000 lei, douzeci de autori, — numele acestora, dimpreună cu titlurile lucrărilor, asemenea s'au publicat în foaia noastră.

La premiul Alesandru Ioan Cuza de 10.000 lei pentru Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor, nu s'a prezentat nici o lucrare.

La premiul statului Eliade Rădulescu de 5000 lei celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului „Epoca lui Mateiu Basarab și

Vasile Lupu* nu s'a presintat asemenea nici un manuscris.

La premiul Adamachi de 5000 lei pentru subiectul „Istoria poeziei lirice la Români până la Alecsandri“ nu s'a presintat nici o lucrare.

La premiul Aesandru Bodescu: „Monografia economică, statistică și socială a unei comune rurale din România și a unei comune rurale românești de peste graniță“ — s'a presintat un manuscris.

După aceste s'a presintat programa lucrărilor sesiunii generale; din aceasta relevăm discursul de recepțiune al dlui I. Bian.

În fine s'a ales comisiunea care să examineze lucrările făcute în cursul anului trecut. Ca membrii ai comisiunii s'a designat dnii: P. Poni, A. Naum și A. Bogdan.

LITERATURĂ.

Secțiunea literară a Asociațiunii a ținut luni la 7 martie n. ședință în Brașov, luând parte membrii Iosif Vulcan, Virgil Onițiu și Andrei Bârseanu. S'a discutat mai multe chestiuni importante privitoare la biblioteca populară, la îndreptarea limbei literare române, la compunerea unui chestionar privitor la nomenclatura agronomică în popor, însărcinându-se dl Andrei Bârseanu a face un proiect pentru ședința din luna viitoare.

Edițiunile nouă ale Academiei Române. Au apărut și s'a trimis următoarele publicații nouă ale Academiei Române ale membrilor: „Încercări făcute pentru gătirea microbului turbării“ de prof. dr. V. Babeș; prețul 30 bani; — „Varietățile și speciile microbilor“ de prof. dr. V. Babeș; prețul 20 bani; — „Importanța bacteriologiei în anatomia patologică“ de prof. dr. V. Babeș; prețul 20 bani; — „Un chrisov al lui Mircea cel-betrân din 10 iunie 1415“ de Ioan Bogdan; prețul 20 bani; — „Din viața romană. Podoabele, toaleta și petrecerile unei elegante“ de Ion Kalinderu; prețul 50 bani.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societății a ținut luni la 7 martie n. ședință în Brașov, luând parte: președintele Iosif Vulcan, vicepreședintele Virgil Onițiu și membrul George Dima. S'a votat o nouă bursă și anume dlui George Stoica, spre a face studii la conservatorul din București, de cumva se va mai primi în semestrul acesta. Totodată s'a imputernicit președintele Iosif Vulcan a intervină la direcțiunea Teatrului Național din București. (Președintele îndeplinindu-și însărcinarea, dl Ștefan Sihleanu, directorul general al Teatrului Național, i-a răspuns că va primi cu plăcere pe bursierul societății pentru fond de teatru în Conservatorul Teatrului Național. Astfel dl George Stoica are să fie al doile bursier al Societății.)

Avis dlor învățători! La dorința și stăruința mai multor dñi colegi, m'am hotărât să tipăresc liturghia mea pentru corul școlărilor pe 2 voci în ediție populară, în format mic, legat elegant, ca ma-

nual în mâinile școlărilor. La cele ce deja conține liturghia mea, voi mai adauge unele imne bisericesti (irmoase, pricesne,) precum și responsurile funebreale la înmormântări. Îar la începutul broșurei voi tipări câteva lecțiuni pentru cunoașterea notelor, ca elevii să le cunoască, și să se știe orientă în noul sistem al cântărilor. Cei ce s'a folosit de liturghia mea și poate aș aflat unele scăderi, sânt rugați să binevoiască a-mi comunica observările dlor, ca după puțină să țin cont de ele, la noua ediție. Doritorii de a avea aceasta ediție a liturghiei mele pentru școlari, să binevoiască a me avisă pe o cartă poștală, câte esemplare abonează pentru școlari? Prețul unui esemplar va fi cel mult 60 fileri (30 cr.) Dacă vor incurge abonamente destule, prețul poate fi eventual scăritat. Prețul se plătește la primire. Îndată ce voi avea abonamente destule, pun cartea sub tipar. Arad, mărtisor, 1904. Nicolae Ștefu învățător. Fejsze-utęza 32.

C E E N O U ?

Pânea zilnică. Regina Elisabeta a României a decis să creeze pe lângă institutul surorilor de caritate „Regina Elisabeta“, o secțiune care se va numi „Pânea zilnică“ și unde se va da hrană săracilor din București. În acest scop regina s'a adresat primarului capitalei C. F. Robescu cerându-i concursul. Dl primar a decis să pună la dispoziția institutului în fiecare zi 20 bonuri gratuite la ospătăria populară de pe cheul Dimboviței.

Actul de botez al lui Eminescu. Se știe cât de controversată a fost, în cercurile literare, chestiunea de a se ști locul și timpul nașcerii lui Eminescu. Dl Maiorescu a susținut un timp că s'ar fi născut la Ipotești, lângă Botoșani în 1849; apoi s'a spus că e născut la Botoșani, și în sfârșit, la Dumbrăveni, unde i s'a și ridicat un bust, acum vre-o doi ani. Din revista „Ateneul“, din Botoșani vedem că dl Corneliu Botez, magistrat, pare a fi rezolvat chestiunea. Cercetând arhivele bisericii Uspenia din Botoșani, dl Botez a găsit actul de naștere al poetului. În „Registru pentru naștere și botez pe anul 1850“, la nr. 3, este trecut actul de naștere, în original, cu iscăliturile părinților, preoților și a nașului, din care constată că Eminescu este născut în orașul Botoșani, la 13 Ghenarie 1850 și a fost la 21 Ghenarie, acelaș an, din părinții: Cheorghe Iminovici, căminar, și soția sa Ralu, căminăreasă, proprietari.

Tipografie românească în Bistrița. Dl G. Matheiu anunță că a cumpărat tipografia A. Baciu din Bistrița și o va conduce mai departe sub firma sa. Ca om de specialitate, care pe terenul acesta a petrecut 25 de ani, dl Matheiu se află în poziția d'a satisface toate așteptările. Tipografia sa, e singura românească în părțile acelea.

A murit: Danila Gremoș controlor reg. în Tinca, cōmitatul Bihor, la 2 martie n. în etate de 50 ani.

Economii cari doresc a avea o recoltă bună, cumpere semințele de la prăvălia de semințe a lui Edmund Mauthner Budapesta, strada Rottenbiler 33. Această firmă trimite la cerere gratis catalog ilustrat cu 226 pagini. Prețurile semințelor bine curățite, cu încolțire înaltă, sânt ieftine. Cu deosebire

vrednice de amintit sînt semințele impregnate de sfeclă și asortiment bogat de cereale nobile.

D I N L U M E .

Paradisul pierdut. A început de curînd la Londra vîndarea manuscrisului „Paradisul pierdut” de Milton. Teama de a vedea aceasta reliquă cumpărată de americani, a mișcat vii publicul englez și se prevedea că licitația va fi foarte animată. Proprietarul, care nu voia mai puțin de 125.000 fr., a fost decepționat, căci cea mai mare sumă oferită a atins suma de 118.000 fr. Manuscrisul deci a fost retras. Ofertele a fost puține, aceasta se datorește, se pare, oare-căror erudiți cari au remarcat că Milton, orb, a dictat opera sa, și că nimic nu probează că manuscrisul prezentat este cel mai vechiu.

O pisică cu briliante. Dna Anita Cornfort, soția celui mai bogat bancher din Saint-Louis, a comandat pentru pisica ei o păreche de cercei cu briliante. Când numita doamnă ese la preumblare, ia cu sine totdeauna această pisică, pe care, bine înțeles, o duce legată de un lăntșor. Pisica nu prea este încântată de această preumblare, și de sigur că s'ar

simți mai bine în libertate și fără giuvaerurile din urechi. Cerceii aceștia au fost lucrați de un giuvaerghițu din New-York și costă 2000 dolari, adică 10.000 de franci. Ciudata doamnă a comandat pentru pisica ei și o prețioasă sgară de mărgăritare. Cu toate acestea, pisica, spre cea mai mare mîhnire a stăpînei sale, nu poate fi înduplecată să o poarte. Adesea ori animalele au mai multă minte decît oamenii!

Poșta redacției.

Bal. A raportat la 13 martie despre un bal ținut la 18 februarie, ar fi un anachronism care ar produce ilaritate. Noi am raportat de mult despre balul acela; nouă nici dta nu ne scrii nimica.

Călințarul săptămînei.

Dum. III-a din post v. 7, Ev. inv. 7, Ev. lit. Marcu c 8, st. 34—39,

Ziua sept.	Călințarul vechiu	Călinț nou
Duminică 29	P. Vasile	13 Eufrazia
Luni 1	M. Eudochia	14 Matilda
Marti 2	M. Teodot	15 Longin
Mercuri 3	M. Eutropi	16 Ciriace
Joi 4	C. Gerastin	17 Gertrud
Vineri 5	M. Conon	18 Alesandru
Sămbătă 6	Ss. 42 Martiri	19 Iosif

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b).

Să plantăm umbrar de via de vie pe lângă ori ce casă și în grădinile noastre de casă, în pământ și năsi

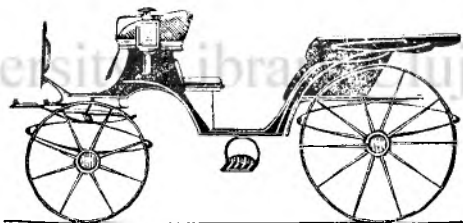

Pentru acest scop inse nu se potrivește ori ce soi de struguri, de și toate soiurile sînt plante curpenitoare, fiind că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvoalță, nu dă roade, din care causă mulți nu au putut obține nici un rezultat. Dacă inse se plantează soiuri bune pentru formarea de verdeață, acestea provēd apoi casa pe întreg timpul coacerii cu cele mai eminente soiuri de struguri lămăioși și alte soiuri de struguri dulci.

Strugurii cresc pretutindenea în patria noastră și nu esislă casă, pe lângă a cărei ziduri nu ar putea fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumoasă podoabă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără să detragă cît de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș-apoi strugurii sînt cele mai multămitoare poame, de oare ce rodesc an de an.

Soiurile sînt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fiecăruia, gratis și franco. 1—8

Erste Érmelléker Reberschule. Nagy-Kágya, p. u. Székelyhid.

LEOPOLD BODÁNSZKY fabricant de trasuri
*Oradea-mare, strada Szilágyi Desső,
lângă teatru, casa proprie.*

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public, că în localul fabricii mele, țin un magazin de tot felul de trasuri noue cu prețuri foarte moderate.

Fabrica mea se angajează la ori ce lucrări de faurărie, rotărie, satlerie și de lucire, precum și la ori ce renovări.

Cu stimă

Leopold Bodánszky

(8—10)

fabricant de trăsuri.